

Kategorie: Dlouhodobý slídil spoluviník

Vítěz: Ústavní soud za čtyřleté čekání na posouzení ústavnosti využívání genetických dat policií

Ústavní soud má od ledna 2018 na stole návrh na zrušení oprávnění policie odebírat pro budoucí použití genetické vzorky širokého spektra lidí. Jde o právní úpravu, o níž policie opírá i existenci kriminalistické databáze DNA. Přestože od podání návrhu uplynuly už více než čtyři roky, Ústavní soud o něm stále nerozhodl. Tím bohužel na všech úrovních přispívá k zakonzervování stávajícího stavu, kdy je přes vážné pochybnosti o legislativní konformitě pravidel pro nakládání s genetickými vzorky a profily ze strany policie nemožné věc po řadu let řešit, ať už změnou legislativy nebo cestou justice. Ačkoli průtahy u Ústavního soudu v dané věci zaslouží „ocenění“, tak je třeba zároveň zdůraznit, že porota nepovažovala za příléhavé ponechat běžný název anticeny Dlouhodobý slídil, neboť Ústavní soud zde není aktivním slídilem, ale kvůli své neaktivitě spíše spoluviníkem celé situace. Jednorázově a pouze pro tento rok tak cenu přejmenováváme na Dlouhodobého spoluviníka.

Když v lednu 2018 zaslala soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Horčicová Ústavnímu soudu návrh na zrušení ustanovení zákona o Policii ČR, které upravuje oprávnění policistů odebírat pro budoucí potřeby genetické vzorky, vyvolalo to naději, že Ústavní soud konečně rozhodne otázku ústavní konformity pravidel upravujících využívání genetiky Policií ČR. Bohužel ani po více než čtyřech letech jsme se rozhodnutí ve věci sp. zn. Pl. ÚS 7/18 nedočkali.

Je třeba připomenout, že návrh nenapadá obecně využívání genetiky v kriminalistice, ale zcela nedostatečná pravidla, která toto upravují. Fungování kriminalistické databáze DNA v současnosti podrobněji regulují pouze neveřejné a v plném znění nedostupné interní pokyny policejního prezidenta. Už to samo o sobě je problém, neboť pravidla nejsou občanům dostupná a ti se mohou tak jen obtížně bránit, pokud nejsou dodržována. Zcela rutinně je policejní databáze plněna profily DNA všech osob obviněných ze spáchání úmyslného trestného činu bez ohledu na jeho závažnost nebo využitelnost DNA analýzy při vyšetřování. Ocitají se tam ale i profily těch, kteří se třeba jen pohybovali na místě trestného činu, třeba proto, že k němu došlo u nich doma. Úřad pro ochranu osobních údajů při kontrole databáze v roce 2012 u náhodného vzorku 20 osob zjistil, že 5 z nich v databázi vůbec být nemělo. Zákon ani podrobně nereguluje, jaké informace může policie z genetických vzorků získávat. Chybí i pravidla likvidace vzorků i profilů DNA.

Návrh Městského soudu v Praze, jehož zpravodajem je ústavní soudce Jiří Zemánek, tak v současnosti čeká na rozhodnutí vůbec nejdéle ze všech návrhů na zrušení právních předpisů. Kdyby ale jen to. To, že se čeká na rozhodnutí Ústavního soudu, vede k tomu, že obecné soudy přerušují řízení týkající se nakládání s genetickými vzorky a profily ze strany policie, jako jsou žaloby žádající výmaz údajů o konkrétním člověku. Odkazují se na to, že musí vyčkat rozhodnutí Ústavního soudu. Neúměrná délka řízení u Ústavního soudu tak vede v konečném důsledku k omezování možnosti občanů domoci se efektivně svých práv v této konkrétní věci napříč celou justicí. Stejně tak ale čekání na rozhodnutí Ústavního soudu paralyzuje legislativní aktivity. Jestliže ještě v roce 2015 předložila skupina poslanců návrh nového zákona o DNA a o rok později přišla vláda s vlastním návrhem, z nichž ani jeden nebyl s ohledem na parlamentní volby v roce 2017 projednán, tak od té doby se na legislativním poli neděje nic. Logickým argumentem je opět tvrzení, že je třeba vyčkat, jak věc posoudí Ústavní soud a navázat s legislativou na jeho závěry. Ústavní soud se zde z ochránce práv svojí nečinností stává bohužel spíše tím, kdo řešení problému brání.

Zdroje:

https://www.usoud.cz/projednavane-plenarni-veci?tx_odroom%5Bdetail%5D=2577&cHash=02057eae71001a7e70903c3162b3f864

<https://www.ceska-justice.cz/2020/04/nss-potvrdil-pokutu-vnitro-za-uchovavani-dna-profilu/>

<https://plus.rozhlas.cz/zakon-je-nutny-zatim-ma-policie-bianko-sek-k-odebrani-dna-komukoliv-varuje-7168754>

<http://zpravodajstvi.ecn.cz/?x=2479405>